

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajo. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne peti-vrste 5 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. Dopiši naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

V Ljubljani 21. julija.

Ustavoverna stranka si je čuda obetala od novih direktnih volitev. Nemci so mislili, da je treba samo to postavo sankcionirati in nova okrepčevalna kri se bode razlila po žilah njihovega političnega telesa, nova moč bode navdala vse ude. Samo da je rajhsrat odluščen od deželnih zborov, potem bode vse dobro, — tako smo čuli vpitje. In zdaj, ko so se Nemcem-ustavovercem želje izpolnile, ko imamo kljub vsem protestom slovanske federalistične večine ipak direktno voliti, morajo vladajoči Nemci sprevidati, da jim vse nič ne pomaga, da se njihova stranka nij pomladila, temuč da hira od časa do časa.

Ne samo, da se nij mogla še dozdatj oprati madeža, da je sodelujoča pri sleparstvih na borzi, tudi ona zakrivila denarno nesrečo, ki vso trgovino in ves promet v Avstriji pretresa, ne samo, da se notranja edinstvo med ustavoverci nij pomnožila, temuč oslabila: tudi v višjih krogih veje zdaj čuden veter, o katerem se sicer ne ve kam vleče, a to je jasno, da za ustavoverce nij ugoden. Liberalca Stremayra naenkrat čudna nevidna moč vleče, da je klerikalcem na uslugo kjer more. Ob istem času se v severonemških novinah najavlja propast tega ministerstva in nastop Šmerlingov na zopetno vlado.

Ustavoverno časopisje je nekako nemirno. Poleg tega karajo še vladni organi, da nij politično, Stremajru oponirati, da naj se razpok med „liberalnim“ novinarstvom in med vlado zopet zadela. Zunaj-avstrijsko časopisje pak, posebno ono, ki nas resno s Šmerlingom straši, se veseli, „da je v Avstriji anarhija v vseh vrstah in strokih“ na vladi.

Vsemu temu nasproti stojimo kot hladnokrvni opazovalci. Ne zdi se nam verjetno, da bi takoj zdaj že čas bil za federaliste. Bolj resnici podobno je, da bodo poskusili še dalje in še enkrat s centralističnimi birokrati in Raušerjevci. Zamena ta nam ne prinese nobene velike koristi, ni ne škode. Korist je k večjemu ta, da se zopet nov kos naših narodnih protivnikov kot že porabljen zavrže.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. julija.

Tirolsko-nemški ustavoverni volilni odbor je izdal proklamacijo, v kateri med drugim tudi terja, da mora poslanec te stranke biti tak, da njegovo dozdanie življenje in mišljenje poroštvo daje, da se ne bode pri nečistih podvzetjih udeležil ali jih podpiral. — S tem tirolski ustavoverci javno dajo nezaupnico skoro vsem voditeljem svoje stranke, ker ustavaški glavači so bili udeleženci pri „nečistih podvzetjih“ kakor bankah itd.

Gališki minister dr. Zemialkovski je nezadovoljen na svojem ministerskem stolu, ker so vsa njegova prizadevanja, Poljakom kaj posebnega pridobiti navzoči „sovražnim“ elementom, zastonj. Tako poroča poljski „Kraj.“ Dobro, naposled se bodo tudi Poljaki spametovali.

V **Dalmaciji** gre agitacija za državne volitve na korist pravih narodnjakov prav dobro. Pavlinović in Klaič voditelja narodne stranke (ki ima sebi nasproti Italijane in narodne sebičnejše, Danilo in tovariše), sta svoje kandidate oznanila in imata vse upanje izvoljena biti. V Boki kotorski kandidira dr. Vojnović proti samopridnežu „staremu“ Ljubišu. Ustavoverci in narodni nepoštenjaki so v velikih strahéh.

Na **Ogerskem** je dotična komisija izdelala osnovo o reformiranju ogerske zbornice. Ta reforma se ima še to jesen skleniti. Jemlje se v tej osnovi nizek cenzus, zniža se število poslancev, volilni okraji se premené, itd.

Vnanje države.

Odkar so **Rusi** premagali Kivo, imajo pri vseh srednje-azijanskih narodih velik respekt, kajti Azijatje so mislili da je Kiva nepremagljiva, ker je od vseh strani zavarovana z neizmernimi puščavami. Zelena oaza pa je od nekdanj slovela zaradi svoje rodovitnosti, ter je bila pribežališče vseh političnih grešnikov onih krajev. Afganski emir je baje vsled tega že prosil Angleže, da mu dajo vojakov da se zavaruje proti Rusom. Angleži so željo tudi takoj izpolnili, ter poslali oficirjev iz Simle v Kabul. A tudi na drugih straneh se hočejo Angleži zavarovati, zato obdelujejo na vso moč azijanske vladarje v Kašgaru, Jarkandu in Afganistanu, da bi se zvezali z njimi proti Rusom. Hannibal ante portas!

Francoska narodna skupščina je sprejela v petek novo vojno postavo v drugem branji. V prihodnji seji bode vladni načrt najbrže dokončno sprejet, potem pa pride postava zaradi verskih vaj v vojski na vrsto. Monarhisti hočejo namreč preskrbeti s posebno postavo zato, da bodo vojski redno k maši in spovedi hodili. — Minister Dubarail je pri razpravi po stari navadi s sabljo rožljaj, dejal je, da mora Francoska armada tako urejena biti, da se vsak hip lahko mobilizira. Ker se novi francoski vladni pripisuje misel, da se hoče za svoje izgube v vojski s Prusi odškodovati na drugi strani, kjer ima slabše sosedbe, zato nij čudo, da se Italijani vestno pripravljajo na odhod.

Španjski predsednik republike Pi y Margall je v seji 18. julija ponudil kortesom svoj odstop, ter motiviral korak s tem, da je treba sestaviti v sedanjem važnem trenutku ministerstvo, v katerem bodo zastopane vse stranke. Kortesi so sprejeli odstop, ter iz-

Listek.

Meta Holdenis.

(Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez.)

Poslovenil Dav. Hostnik.

Prvi del.

II.

(12. nadaljevanje.)

Mi nehamo besediti o tajnej neznanki, in gospod d' Arci, ki je imelahek svinčnik, naredi karikature, ki predstavljajo prihod ugnane guvernant v Charmilles. Voz je odšel ob treh proti Ambérieu-u. Zvečer se snidemo v dvorani pričakovaje njegove vrnitve. Hud veter je bil, nevihta se je oznanjala, in v taistem času se začne od daleč bobnenje groma, na tlaku v dvorišči pa dohod kónj. Duri se odpró. Neznanka se prikaže, zavita v velik, rujav plašč, ki jej je padal po petah. Ovratnik jej je bil vzdignjen, da je skrival skora ves obraz. Prestopi prag z nesmelim

korakom; kapuce vrže raz se. Iz nje se prikaže, v moje največje zavzetje obličje, ki mi je bilo znano, dve očesi, ki ste me stali malo da ne dva tisoč tolarjev.

Ko bi se ljudem lahko zaupalo, priznal bi vsakdo, da mu je pri vsakem sestavku prva skrb zgovoriti se s svojim samoljubjem. Jaz vprašam svoje; odgovorilo mi je, da nij treba zarudeti mojej mladosti, da se je v času himér zaljubila v osebo, ki stoji pred menoj. — Bila je nekaj spremenjena; več nij bila mlada deklica, nego žena se je izobličila iz nje. Njen pogled je prihajal od dalje, ter se je bil navzel neke sladke melanholije. Videla je bila v šestih letih dosta turobnih stvari; obranila si jih je v temelji oči.

Ona me nij izpoznala. Sedel sem v senci, maskiran z velikim portefeljem, na kateri sem risal — ne vem več kaj. Bila je zelo zmešana; bodisi zaradi kuriozitet prvega sestanka s tujimi ljudmi, — tresla se je, ka-

kor list na trepetliki. Hotel sem jej teči na pomoč; gospa Mauserreova, koje srce je bilo v enakih slučajih urno, me prehití, in da bi opravičila prerokovanje svojega soproga, dvigne se proti njej, ter jej reče s počasnim glasom: „Bodite mi dobrodošla v tej hiši, gospodičina, smatrajte jo za svojo.“ — Potem jo prime, hoteča jo peljati v jedilnico, da bi se okrepila. Meta jej zagotavlja, da nij gladna. — Vsedite se tukaj ter čakajte, da doboste teka, reče jej gospa Mauserre-ova. Pokazati vam imam májheno deklico, ki bo trebala vaše potrpežljivosti.

Lulu je bila v tem trenutku naj slabejše volje. Zarotila se je, da bode bedela ter čakala svoje guvernant; pa celo uro se je uže tepla s spanjem; znano vam je, kako so dremajoči otroci ljubeznjivi. Ko razgleda prišlo guvernant, teče v konec salona, se stisne k zidu, čene roki na hrbet, ter se drži, kakor bi hotela reči: Glej ga sovraga! — Mati jo kliče — zastonj, niti ne gane se ne.

rekli Pi y Margallu hvalo domovine za njegov trud, a izvolili so ministerstvo z desne, v katerem predseduje Salmeron. Sicer pa je to republikansko ministerstvo menda poslednje, kajti divjanje „nespravedljivih“ je spravilo Španijo v veliko nevarnost. Že po prej so vlade — posebno angleška in nemška — španjsko republiko pisano gledale. Pa priznale bi jo bile vendar, ako bi bila ostala konservativna, kakor je bila na primer francoska pod Thiersom. Pa nespravedljivi jej niso dali miru. Polastili so se južnih primorskih mest, kjer je dovolj vsakovrstne druhali. Poročali smo že o grozovitostih, katere so počenjali ti divjaki v Alcoyn in Malagi, ne gledé na to, da pripravijo s tem republiko v nevarnost. Vsled teh neredov so začele vlade Don Carlosa, ki je v tem hipu edini mogoči pretendent, čvrsteje podpirati. V Kataloniji vodijo Karliste nemški oficirji in znani polkovnik Sanchez Muret je izbarikal še pretekli teden blizu Santandera 3500 angleških pušek z enim milijonom patron. Don Carlos, katerega vojvoda Broglie tudi podpira, je prestopil zopet na Španjsko, ter maršira neki z 10.000 možmi nad Bilbao. V Kataloniji so prestopile čete Karlistov pod Saballsom reko Ebro, ter se pomičejo proti Logroni. V takih okolščinah se bo republika teško obdržala.

Dopisi.

Iz celjskega okraja 19. jul. [Izv. dop.] „Pravni“ začenjajo pri nas za se agitirati; pri zadnjem shodu duhovnikov v Laškem trgu se je, akoravno je bilo v „Slov. Narodu“ dementirano, tudi o kandidaturah za direktne volitve vendar pogovarjalo in si je „pravna“ družba v roke segla ter je eden drugemu obljubil, da bodo vsi z vsemi pripomočki za Kosarja delali. — Kakor sem tudi iz dobrega vira izvedel, bil je v Žavcu pred kratkem nek s tržanom v žlahti stoječi duhoven ter skušal za „pravno“ stranko propagando delati. Ali jako se je opeknel; od njega priporočene tako imenovane „pravne stranke“ nobeden nič vedeti nij hotel, še menj pa od perfidnega organa te stranke „Slov. Gospodarja“, katerega so že in ga še bodo ljudje opustili. Vidi se, da cela posvetna inteligencija stoji za „Slov. Narodom“ in bode ona tudi vedela delati, da bodo od „Slov. Naroda“ priporočeni kandidati zmagali. Eden „pravni“ gospod se je pa na hujskanje žensk proti moškemu spolu vrgel ter liberalno-narodno stranko na najčrnejše po-

pisal: da hočejo „vero“ zatreti in takih praznih laži več. Gotovo lepa naloga za gospoda pridigarja krščanske ljubezni, da namerava mir v družbinah kaliti. Kakor jaz vplivem ljudi poznam, bodo stali kakor skala za od „napredno narodne“ stranke nasvetovanega kandidata in si ne bodo dali kakega od pravne stranke vsiljevati. *)

Kakor sem zvedel, misli pravna stranka za mesta in trge celjskega okraja kaplana v Celji gosp. Jurij Bezenška za kandidata postaviti, ako je ta humoristična kandidatura istina, ne vem ali bi ga obžalovali ali se smijali, ker jaz vem gotovo, da bo glase, katere bo dobil, lahko na prstih ene roke štel.

Iz Marenberga 18. julija [Izv. dop.] Včeraj se je predstavljajal nemškutarski kandidat za državni zbor, Seidl, volilem po dokončani volitvi v okrajni zastop kmetiške skupine. Govoril je o svojih zaslugah v državni zbor, da je nekatere postavbe tudi on pomagal delati, da so se izdale. Posebno to je zanimivo pravil, da je on predlagal v državnem zboru, da se naj neki otok v Dalmaciji za to preustroji, da se bodo budo delniki in postopači na njega pošiljali. Ker mu je pa minister Lasser rekel, da nij nobenega otoka za to pripravnega, misli Seidl, da se bo en tak otok kje drugej na morji kupil. Menda za to, ker imamo v Avstriji toliko preveč denarja, da se lahko otoki kupujejo.

G. župnik iz Brezja Groskopf je, po dokončanem govoru, Seidla nagovoril v slovenskem jeziku, da bi naj to, kar je nemški govoril tudi slovensko povedal kmetom. Izgovarjal se je Seidl, da ne more slovensko govoriti, da pa državni zbor nij slovenski in je tedaj zavoljo tega on še zmirom za državni zbor dober in sposoben. Če pa kdo hoče slovensko slišati, bode mu pa predsednik Wisijak razložil, kaj je govoril. Predsednik si menda ničesar nij upal po slovensko povedati, je tedaj rajši k sebi klical tiste, ki ne razumejo nemško, da bi jim menda tiho na uho povedal, kajti glasno slovensko se menda v takem sv. nemškem zboru ne bi smelo govoriti. Kmetje nečejo butice

*) V naših kmetijskih občinah ima g. dr. Vošnjak popolno zaupanje in bode on z navdušenjem izvoljen za poslanca. Pis.

biti, da bi hodili k njemu na spoved. Nobeden nij padel pred njega in ga za to prosil. Gosp. Seidl gre sam med nekatere volilce in jih popraša ali so ga razumeli; odgovarjali so mu, da nijso razumeli, ali vsaj ne vsega. Kmalu nastane hruš in truš in celo zvižganje, tako da je moral predsednik zbor skleniti. — Ko že nij več niti ena četrtna ljudi v hiši bila, se je eden zmislil in še tistim par glasom po sklenenem zboru predlagal, da naj vendar kandidatura Seidla pridrži, in čast skažejo. Smeha je bilo potem po celem trgu dovolj. Že v tako nemškutarskem okraji gosp. Seidl nema nobene simpatije.

Opomni se naj še, da je h koncu govora Seidl djal, da ga naj vsak, ki hoče, interpelira, da bode on odgovarjal. Imeli so ustavoverci že nekatere vprašanja s Seidlnom dogovorjena da bi se on bil tako lepo vsem prikupil. A zavoljo nezmožnosti slovenskega jezika jim je vse spodletelo, mi Slovenci smo mu pokadili. Tudi od slovenske strani bi bil več interpelacij dobil, ko bi se zbor ne bil sklenil tako škandalozno.

Iz Ptuja 16. jul. [Izv. dop.] Menili smo, da je blamaža, po katero je prišel boter, bivši inšpektor Dominkusch z dvanajsetorico učiteljev 15. majnika v Ptuj, po raznih časnikih bila dosta opisana, a prevarili smo se. Nemški učiteljski list v Gradci ima v predzadnji številki dopis iz Ptuja, v katerem se opisuje seja tukajšnjega učiteljskega društva 5. junija. Gabi se nam to umazano perilo omenjati; a ta dopis ne moremo molčati. Govoril je g. predsednik Sernec o „Licht- und Schattenseiten“ omenjene majnikove svečanosti. Svetel se temu možicelju dozdeva sprejem. Dobro. Ko boste gospodje učitelji plačevali slavlolik, ki ste ga postavili Vi in ne mesto za Vas in skoz kate-rega ste marširali, menimo, se Vaša mošnja in Vaše lice ne bo svetilo; in da so ostale priprave bolj veljale pričakovanim nemškim gostom, nego slovenskim učiteljem, to vam vsak vrabec na Ptui pove. Temno se mu zdi, da so nekateri prenapeti ultra prenaplo grajali postopanje zaradi „slov. (slovenskega) govora“ in on skuša ob enem opravičevati komitè s tem, da je bilo potrebno privabiti mestjane, da se nij mogel ozir jemati na malostne namene: narodnost gojiti, ker

Gospodičina Holdenis pripogne glavo, ter jej ponuja roko. Ti se me torej bojiš, jej reče. Kaj ne, jaz sem strašna. — Lulu se obrne v zid. Meta odloži svoj „water-proof“, sleče rokavice, odpre glasovir ter udari prve takte neke Mozartove sonate. Jaz poznam samo dve ženski, ki razumeti Mozarta; Meta je ena teh dveh; smem vam reči, gospá, da je izborna muzikantinja. — Lulu začuti čar. Korak za korakom gré proti glasoviru; ko guvernant neha igrati, reče jej Lulu očitljivo: Le še igray le.

— Ne morem, sem trudna.

— Ali boš jutri igrala?

— Da, če bo Lulu pridna, odgovori Meta. To izgovorivša sedne v fauteuil, kakor bi se ne zmenila dosta, kaj bo rekel otrok, ki vzbujen zaradi te indifrencije zakriči: Ti si moja guvernant; ali morebiti misliš, da mi boš res ukazovala?

— Bodemo videli.

— Ali misliš, da te bodem res pobožala?

— Še bolj čudne reči so se godile na svetu.

Lulu, ne vedoča kaj bi, bliža se Meti, ter jo pocuka za obleko. Meta se obrne, razprostré roki, in v tem trenutku jej leži dete na kolenih, kakor da ga je zmagal sladák magnetizem, ter jej reče: Kaj pa imaš tukaj-le, na levem lici?

— To se zove zrno lepote.

— Pa je ipak moja mama lepša, kakor ti, reče Lulu; samo da ti si prijaznejša.

V treh minutah Lulu zaspi z zatisnemi pestmi; guvernant jo smehlja gleda. To je bila lepa grupa; dozdej sem si ohranil „croquis“ od nje. Meta ostane ter prenese dete v postelj. Gospá Mauserre-ova jej brani, češ, da je to hišino delo. — Dovolite gospá, reče jej Meta s sladkim glasom, zbudila bi se, ko bi jo razpravljali; bolje, da jaz opraviim to delo.

Meta odide z bremenom; gospá Mauserre-ova gre za njo, ter mi reče gredoč: Čarovna je. Pišite kmalu svojemu prijatelju,

pa se mu zahvalite za zaklad, ki nam ga je poslal.

Črez četrte ure se vrne z listom, ki jej ga je prinesla gospodičina Holdenis, in ki se je tako-le glasil: „Prečestiti gospod! Obrat osode in težave, s katerimi preživljam brojno družino, terjajo, naj se ločim od tega, kar mi je najbolj drago na svetu. To je velekruta preskušnja, ki mi jo bog nalaga. Meta si bode morala služiti sama kruh; obetal sem si za-njo boljše bodočnost. Dovolite očetu, da priporočim vašej in vaše blage soproge do brosti svoje ubogo, ljubljeno dete. Gotovo boste cenili plemenitost njenega značaja in vzvišenost njenih čutov. Naučila bode vašo ljubljeno hčerko nemškega jezika, naučila jo tudi, naj se ozira navzgor, ter bolj nego vse pozemeljsko blago cení oni najvišji ideal, ki je hrana srca in dušni kruh. Prejmite, čestiti gospod, izraz največjega poštovanja od vašega ponižnega in udanega sluga.

Benedikt Holdenis.

(Dalje prih.)

prê tako prizadevanje tukajšnjemu občinstvu nij ljubo. Zdaj pa prašamo, nij-li sramotno za slovenske učitelje mariborske in ptujske okolice, da bi ozir jemali na take razmere, nij-li sramotno, nemcev prositi za „gastfreundliche Aufnahme“, se jim potem do tal poklanjevati? Gospoda! iztreznite se malo, opustite ono baharstvo, napredujte v omiki, da se ne bodo take bedastoče čitale kakor v omenjenem dopisu: „die Vertheidigung gelang insoferne, als sich Meinung und Inhalt, obwohl innerlich divergirend, äusserlich convergirend benützen lassen“, ali pa iz iste številke omenjenega časnika sledeče besede necega učitelja: „dass Ihre Eingabe im „Učitelj slov.“ nicht aus Ihrer Feder geflossen ist, sondern Ihnen von einem suffisanten Fanatiker zugeschoben wurde, ist mir bekannt, und dass Sie Ihren Namen zu dergleichen Caquet's recte Rabulisterei herleihen, wird gewiss Niemanden Wunder nehmen, der Sie in Hinsicht der Politesse kennt.“ Če hoče prazna butica kaj povedati, rabi navadno take izraze. Gosp. prof. Ž. pa svetujemo, naj izstopi iz takega društva. Seja je bila po dopisnikovh besedah jako viharina.

Čitaje omenjeni dopis smo se spomnili pesmice: der närrische Tanz od Reinicka, kjer se o goskah in racah med drugimi reči tudi to pove:

Fangen sie an sich zu drehen
Die Beine zu recken,
Die Hüfte zu strecken,
Und setzen die Pfoten,
Als wärs nach Noten,
Und wackeln im Hofe herum
Und stossen einander sich um
Die närrichen Wichter
Und schneiden Gesichter
So dumm, ach so dumm, so dumm!

Iz Notranjskega 19. jul. [Izv. dop.] Ko trezen in miren človek, prečita popis shoda postojnskega v zadnjih „Novicah“, mora reči, da kaj takega morejo le „nezmotljive Novice“ za resnico spoznati in da kaj takega ne more drugi pisati, kakor kak strastnež, katerega strast tako daleč pripelje, da niti ne ve kaj da piše. V pomoč mu pride tudi v svoji sveti a slepi jezi uredništvo, ter se predrzne vprašati, kedo da je na laži, pozabi pa v tej togoti, da ravno „Novice“ trobijo pravo laž. Dopisatelj, katerega je lahko spoznati po njegovih surovih izrazih, pravi: „Vseh skupaj se je zbralo 49 mož, med njimi 30 Meniševcev i Cirknčanov, iz Planine je bil g. Koren z županom Kovšco in še kakima dvema iz onega kraja, iz Senožec župan g. Zelen, iz Vrhniške župan gosp. Jelovšek, iz postojnskega okraja kakih 12 do 15, iz Vipave dva.“ Seštejmo samo te, katerih dopisatelj nij popapal, i dobimo število 53, tedaj ne 49, evo torej kedo se laže. Zdaj pa vprašam dopisatelja; kje so pa ostali drugi!? Jaz mislim da ste jih dobro videli in poznali. Na primer iz vipavskega i senožškega okraja bilo jih je 11. Od teh enajstih se imenuje samo g. Zelena kakor tehtni glas, gosp. dra. Rojca pa, kakor da bi se htelo reči, da on nema nič govoriti v imenu Vipavcev, katere si dopisatelj misli na svoji stranki, vse druge izvzemši še enega, pa ta mogočnejši prezira, češ, ti tako nemajo tehtne besede (morebiti ker so „tulili?“) A hvala bogu to nij tako, ravno ti, katere je dopisatelj pozobal, imajo veliko veljavo med narodom, slobodno rečem, da več kakor dopisatelj, čem reči

kakor g. Zelen, to pa nij morebiti prazna fantazija, bogme to jest faktum. Ko bi namreč ne imeli toliko vpljiva in zaupanja, ne bi jim izročili tako važen posel, kajti trije gospodje iz mej teh pozabljenih so pri cenilni komisiji, kamor g. Zelen z vsem svojim trudom in zaupanjem nij bil voljen. Ti gospodje so Matevž Premrl, župan iz Ubelskega, Karel Kavčič iz Razdrtega i Franjo Kavčič župan v St. Vidu. Da pa nijso brez vpljiva tudi oni drugi, se bode pokazalo pri volitvi. Prezrl je tudi dopisatelj one gospode iz Bistrice in Loža, o katerih se predrzne reči, da jih niti nij bilo. V tem popisu bi rad ta gospod dokazal, da je vse, kar je človeškega, na strani „starih“, to je pri stranki, katera se kakor megla izgublja, pri stranki „mladih“ ali „svobodomiselnih“ pa po njegovem izrazu samo „psi“. Gospodine pojte v Vipavo in podajte roko g. Zupanu, ker vidva imasta izvrsten sluh, eden sliši lajanje, drugi i to namreč vi, pa tulenje. Pri tej priliki se bode tudi prepričali, da „svobodna stranka“ se kakor jutranja zarja po hribih i dolu razširja, i dan na dan narašča. Nij je več vesele družbe na Notranjskem, v kateri bi se ne čulo naše geslo „vse za narod, omiko i svobodo!“ To geslo nam je bolj drago kano vsa Costova stranka, v katero toliko zaupamo, kolikor v človeško nezmotljivost verujemo.

Iz Rojana pri Trstu 19. julija [Izv. dop.] Slavnostni govor, ki ga je govoril o priliki slovesne petletnice in odprtja novega gled. odra v rojanske čitalnici, g. J. Resman, se glasi:

„Manj strašna noč je v črne zemlje krili
Kot so pod svitlim solncem sužnji dnovi“ ...

In Slovenec bil je tisočleten suženj; taval in mrl je pod tujim gospodstvom v strašnej nevednosti. Modrica slovenska tužno je molčala, le tu pa tam glasila se v kakej narodnej pesmi; jezik slovenski bil je zaničevan, bil je popačen: povsod zapirala so se mu vrata. In vendar je sveta resnica, da se na jezik opira in naslanja vsa omika, ves napredek narodov. Čem gibčnejši, čem bolj olikan je materni jezik kakega naroda, tem na višej stopnji splošne omike stoji narod sam. — Začeti sad šestnajstega veka zadušil je pri nas verski fanatizem. Še konec prošlega in posebno sredo sedanjega stoletja prešinil je nov duh vse strani ljudskega, ki je tako mogočno prestrojil cerkvene in politične razmere, ki je pretrgal marsikatero žulečo verigo v socialnem življenji in zanetil novo gibanje umetnijam in vedam.

Ta znameniti čas moral je biti tudi za Slovane plodonosen! — Leto 48. poklicalo je tudi ubozega Slovenca na delo v kolo živčih narodov, l. 48. izbudilo je tudi nam polagoma narodno zavest, narodni ponos, izbudilo je hrepenenje po domačej vednosti, po domačem znanstvu, izbudilo nove misli, nove namene, nove principe; tudi zatiranemu Slovincu zbudila se je tedaj zahtevajoča želja po zlateg svobodi.

Milodoneči domači glasi, nepozabljeni materni glasi, kateri so se do tedaj čuli le po kočah bornega seljaka, dobivati so jeli spodobno veljavo v javnosti, glasiti se v omikanej družbi. Se ve da, so bile take iz početka jako male, jako omejene. Ali pravo rodoljubje, narodna zavest, narodni ponos, ki je močan, kakor deroča voda, katera vsak jez premaga, ki se jej stavi v bran — to je premagalo vse opovire, to je žrtvalo duševne

in materialne moči na izbujo in napredek narodov. Kakor trdnjave vstajale so čitalnice po vseh slovenskih pokrajinah, zbirale so v svojem krogu rojake, da so se spoznavali, da so se navduševali za dom in svetinje njegove; vabile, klicale so nevedne, zaspale sinove. In z večjo zavestjo, z večim napredkom in večim razumom za svobodo postale so trdnjave; napravila so se politična društva, zbrale armade, žive priče, da narod slovenski še živi, da narod slovenski hoče živeti in se razvijati, da je narod slovenski vredna panoga mogočnega slovanskega roda, kateri mora doseči svoj kulturni poklic po zakoniku, ki izvirajo iz značaja, zgodovine in zemljepisnih razmer posameznih narodov. Tudi tukaj na obalih jadranskega morja, tudi tukaj na bregovih slavlanskega morja, kjer je vže skoraj vse v tujih rokah bilo, vstanovilo se je precejšnje število narodnih draštev. Preiskovati nečem tukaj, zakaj so propala — žalostna mi majka slava, da so — toda konstatirati hočem, da nij še ves up izgubljen! Kajti tukaj v okolici rojanska čitalnica še živi, rojanska čitalnica še napreduje, in v sredi mesta imamo svoje ognjišče. Petletni god obhaja svojega življenja. In da hoče še živeti, da hoče še napredovati, poroštvo ste mi Vi, gospoda moja, ki ste se v takem lepem, obilem številu zbrali njej na veselje, njej na čestitanje. — Kaj ne, da je nečete zapustiti? Kaj ne, da nečete pustiti našemu narodnemu sovražniku prostega pota? Kaj ne, da nečete izdati sami sebe in svojega naroda? Kaj ne, da nečete nastaviti na lastne prsi meč, da bi nam ga porinil v nje naš sovražnik v našo narodno smrt? O tega ne morete, o tega nečete, tega ne smete! Porok mi je vaše slovansko srce, porok mi je vaše poštenje, vaša domoljubnost! — Stopimo, gospoda moja, v ožji krog, napravimo nerazdrljivo falango, bodimo složni, pomladimo se. Narodno društvo naj nam bode oni sveti hram, kamor ne more domači prepir, čitalnica naj nam bode ono domače ognjišče, kamor ne sme osobno nasprotje. Stati moramo vsi za enega in eden za vse, vsaj terja to naš narod, naš zanemarjeni slovenski narod. Kedor nij še ud narodnih podvzetij, narodnih društev, pride naj, hiti naj, vabi naj tovariše, dokler je še čas, dokler nij prepozno, kajti kolikor hitreje drugi narodi napredujejo s časom, toliko večja nevarnost proti nam Slavjanom.

In da rojanska čitalnica še živi, še napreduje, kljubu tolikim zavrtnim, zakotnim rovarjem, priča nam jasno drugi del današnje svečanosti — odprtje novega odra. Naš oder, s kakoršnim se ne more kmalu kako enako društvo ponašati, spričuje, kaj premore trdna volja, kako močan je pravi impuls domoljubnih src. —

V odru je tudi čitalnici zagotovljen dalji život. Na odru vrši se umetnost. „In umetnost,“ pravi tako lepo Boris Mirán, „je moč, ki pelje človeka, kakor Orfejeva pesen, z rahlo pa mogočno silo do prave omike. Umetnost je naj blažji cvet čistega, pravega človeštva, umetnost je tisti dar, ki nas najboljše povzdiguje nad živali, umetnost je oaza v pustem praznem življenji, kjer duša hira in umira od žeje, umetnost je večno zelen otok, polen hladnih potokov, pisanih cvetic in tičjega petja, polen življenja in mladosti, harmonije in sreče.“ In ako ima umetnost tako blagi namen, in gledališče pospešuje

umetnost, vidite, gospoda moja, za kako sveto stvar, za kako bogate obresti ste na-ložili svoj mali kapital.

Zahvaljevaje se Vam srčno, priporočam se daljnjej vašej velikodušnosti. Vsaj bodete uživali tudi sami sad! — Kajti gledišče je bilo nekedaj, je in mora biti ovo svetišče, kamor človek zahaja, da se oddahne, počije in poživi po duhomornem, dnevnem trudu, da se povzdiguje in navdušuje za vse, kar je lepo, blago in koristno; v kratka, na gle-dišči se goji umetnost, poduk in veselje.

Nesrečen je narod, kateri nema gledišča; kje se srce bolje ogreje, kje se duh bolje vname, nego v gledišči? In jaz sem prepričan, da se hočemo mi vsi kot sloven-ski rod izobraževati, da hočemo vsi kot taki postati srečni.

In v pomoč zato prejeli smo slovenski jezik, milodoneče slovanske glase, prejeli smo slovansko zemljo in slovanske roditelje. Mi vsi hočemo kot Slovani živeti, kot Slovani delati tako po dolžnostih, da morejo naši zanamci kot taki napredovati.

Zategadelj ima pa pri nas in posebno tu v Trstu, kjer je izobraževanje na narodnej podlagi tako žalostno, gledišče še drugi pomen: ono mora pri nas izbujevati ljubezen do slovenskega jezika, ono mora učiti, kako se lepo čisto in pravilno slovenski go-vori. Verujte mi, da čistim, gibčnim in obče izurjenim jezikom prišlo bode spoštovanje do nas, do naših lepih milih glasov tudi v take prsi, katere nas zdaj črté.

Da pa dosežemo ta namen, treba nam je bistrega uma, marljivih rok, krepke volje, stanovitnih, možatih značajev. Sto potov najdemo kazati dejansko ljubezen do mile nam domovine, katera še sedaj v devet-najstem veku ječi ukovana v teške, tuje spone. Ali je mar nečemo slušati? vsaj je tako mila, vsaj je tako blaga, vsaj je naše domovje, naša mati, naša zibelj! Ali nam nij beseda, s katero smo prvič klicali mater, očeta, svoje sveta, presveta?

Prosim Vas torej, gospoda moja, kličem Vas, opominjam Vas vaše dolžnosti, da za-klinjam Vas, delajmo vsi, vsi edino svobodni s svobodnimi, vsi „sveto služimo svetej do-movini!“ —

Domače stvari.

— (Iz Trsta) zadnjič objavljenega do-pisa o rojanski čitalnici nijmo dobili od svo-jega navadnega dopisnika. To konstatujemo, ker smo dobili več pisem od prijateljev, ki trde, da dopis neke razmere preostro sodi.

— (Iz Kamnika) se nam piše: Pri-hodnjo nedeljo se bode posvetila nova, pre-lepo izdelana zastava kamniške čitalnice.

— (Iz Novega mesta) se nam piše: V novomeški okolici je danes 19. julija po-poldne razsajala taka nevihta, kakršne lju-dje še ne pomnijo. V trški gori je toča v

drugič popolnem strla vse trsje. Ležalo je je vse belo, kakor snega. Kozolci so poraz-kretneni in vse snopje je daleč okrog raz-metano.

— (Žitna letina) je mnogo obetala, pa malo dala. Pšenica je bila redko kje či-sta, na mestih je bilo več grašice kakor pše-nice in sem ter tje tako polegla, da so jo kosili. Od reži je tudi malo prida, slame je, zrnja nij. Ječmen se je dobro obnesel. Solnee že več dni hudo pripeka ljudje se suše boje, dež, kje si?

— (Podpiralna zaloga za slovan-ske dijake) na graškem vseučilišči. Daro-vali so dalje g. Fr. Hauptman cand. phil. 2 gld. in g. Šmirmaul stud. med. 1 gld. oboje kot letni donesek. Račun, o delovanji odbo-rovem v šolskem letu 1872/3. I. Dohodki tega šolskega leta. 1. Kot letni doneski 277 gld. 38 kr. 2. Ostanek v gotovini od cele zaloge 60 gld. 20 kr. 3. Obresti pri Eskomptni ban-ki 6 gld. 58 kr. 4. Znesek kuponov 11 gl. 25 kr. 5. Doneski h glavnici 926 gl. 62 kr., Vkup 1282 gld. 3 kr. — II. Gospodarjenje s tem denarjem. 1. Pri eskomptni banki se je vložilo 926 gl. 58 kr. 2. Za podporo se je izdalo 277 gld. 58 kr. 3. Stroški za oskr-bovanje znašajo 12 gld. 38 kr. Vkup 1216 gld. 54 kr. 4. Ako prvemu znesku s 1282 gld. 3 kr. stavimo drugega s 1216 gld. 54 kr. ostaja še v gotovini 95 gld. 49 kr. V glavnici je imela podpiralna zaloga pred tem letom nominelno 500 gld. letos ji prira-ste iz doneskov h glavnici nominelno 1000

gld. tedaj znaša sedaj njena glavnica nom. 1500 gold. in v gotovini še 65 gold. 49 kr. Vsem blagim podpirateljem naše zaloge se za to leto prirčno zahvaljuje oskrbovalni odbor, ter prosi ob enim vso čast. slovansko občinstvo, da podpiralne zaloge za vseuči-liščne dijake tudi bodoča leta ne pozabi. Za oskrbovalni odbor: Fr. Simonič stud. phil., tajnik.

— (Popravek.) V zadnjem dopisu iz Kamnika se je vrinila pomota. Namestu vo-ljen je okrajni glavar, mora stati, okrajni komisar Fischer.

Dunajska borza 21. julija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	68 gld. 15	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	10
1860 drž. posojilo	102	30
Akcijske narodne banke	978	—
Kreditne akcije	213	—
London	111	75
Napol.	8	90
C. k. cekini	—	—
Srebro	109	—

Akcije banke „SLOVENIJE“

se žele zamenjati za akcije „Narodne tis-karne“ tako, da se vzamejo delnice „Slove-nije“ samo po 68 gl. v račun, delnice „Narodne tiskarne“ pa v polnem znesku po 100 gld.

Več se izve pri (189—2)

Opravištvu „Slov. Naroda“.

P. n. gospodom posestnikom!

Podpisano ravnateljstvo vabi vse posestnike

k zavarovanju vsakovrstnih poljskih pridelkov, klaje in žita

spravljenega v kozolcih (stogih) ali v kopicah, proti škodi po požaru.

Prva občna zavarovalna banka „Slovenija“ se nadeja tem obilnejše udeležbe

— pri zavarovanji pridelkov, —

ker se sklepajo zavarovanja lahko na mesece in se s prav nisko pre-mijo odvrnejo škode, ki bi utegnile nastati po požaru.

Zavarovalni oglasi se sprejemajo pri ravnateljstvu v Ljubljani v lastni hiši banke „Slovenije“ v „Zvezdi“, kakor tudi pri vseh okrajnih zastopnikih, kjer se dobivajo društvena pravila, tarife in razjasnila.

V Ljubljani, dne 15. julija 1873.

Ravnateljstvo

(186—2)

prve občne zavarovalne banke „Slovenije“.

Tuji.

19. julija.

Evropa: Dr. Kepa iz Dunaja. — Drole z gospo iz Laškega. — Ber-ger iz Poganka. — Reitmeyer z gospo, Mazard s hčerjo iz Benetk.

Pri Elefantu: Peresini, Pecile iz Udine. — Kieler, Pavlič iz Račjega. — Ključevšek iz Ljubna. — Kosbah iz Lipskega. — Bar. Berg iz Mokro-noga. — Dr. Jelusig, Rentier, mad. Kagulo iz Trsta. — Dr. Armspah, Pageš, baron Span iz Pulja. — Baron Rotschütz iz Hude vasi. — Grof Barbo iz Kroisenbaha.

Pri Malici: Ruffini iz Reke. — Kotnik iz Vrhnike. — Tiala iz Trsta. — Teitel, Glas, Seidner iz Dunaja. — Wretschko iz Gradca. — Zomorih iz Gorice. — pl. Konrad iz Kasija.

Pri Zamorci: Kučer z družino iz Pulja. — Hilebrand iz Dunaja.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—78)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.